

Jönköpings kommun

Rektorn vid Erik Dahlbergsgymnasiet RO4

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Erik Dahlbergsgymnasiet RO4
i Jönköpings kommun

Tillsyn i Erik Dahlbergsgymnasiet RO4

Skolinspektionen genomför tillsyn i Jönköpings kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Erik Dahlbergsgymnasiet RO4 besöktes av Skolinspektionen mellan den 9 april 2013 och den 11 april 2013.

Fakta om skolan

Jönköpings kommun anordnar gymnasieutbildning på Erik Dahlbergsgymnasiet i fyra olika så kallade rektorsområden. De fyra skolenheterna har en gemensam ledningsstruktur med en rektor på varje enhet. En gemensam gymnasiestief, en förvaltningstjänsteman, finns placerad på skolan. Skolenheterna är förlagda i en stor gemensam byggnad som ligger centralt i Jönköping. Lokaler är öppna, ljusa och rymliga och eleverna har en gemensam matsal och ett gemensamt skolbibliotek. Lärarna ingår både i ett rektorsområde, i ett arbetslag gemensamt för varje program och i olika ämnesarbetslag. De senare är oberoende av rektorsområdestillhörighet men de fyra rektorerna har delat upp ansvaret för ämneslagen mellan sig. Detta beslut avser den skolenhet som benämns rektorsområde 4 och som består av elever på introduktionsprogrammet språkintrouktion, programinriktat individuellt val, VVS- och fastighetsprogrammet och ekonomiprogrammet. I årskurs 3 finns elever på energiprogrammet samt ett specialutformat samhällsprogram, Jönköpings internationella näringslivsutbildning (JING). Skolenheten har läsåret 2012/13 37 elever på introduktionsprogrammen, 85 elever på VVS- och fastighetsprogrammet, 65 elever på ekonomiprogrammet, 29 elever på energiprogrammet och 26 elever på specialutformat program.

Resultaten för läsåret 2011/2012 visar att energiprogrammets genomsnittliga betygspoäng är 12,0, vilket är en svag minskning jämfört med tidigare år. För det specialutformade programmet JING är motsvarande värde 15,9. På energiprogrammet slutförde 95 procent av eleverna utbildningen inom 4 år. På det specialutformade programmet JING framträder ett mönster som innebär att vartannat år fullföljer nästan samtliga elever utbildningen inom 4 år, medan det vartannat år är cirka 85 procent av eleverna som fullföljer inom 4 år. För övriga program finns ingen betygsstatistik eftersom de första eleverna avslutar utbildningen först våren 2013.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Erik Dahlbergsgymnasiet RO 4 visar att det i stora delar är en väl fungerande skolenhet med ett systematiskt kvalitetsarbete. Tillsynen har dock identifierat ett utvecklingsbehov inom kvalitetsarbetet; rektor behöver tillsammans med lärarna hitta förklaringar till att resultaten på nationella prov och kursbetygen uppvisar betydande diskrepans. Det finns också ett utvecklingsbehov för att få verksamheten att i alla delar överensstämma med de normer och värden som anges i läroplanen. I viss mån ligger detta utvecklingsområde på en organisatorisk nivå då den så kallade demokratitiden, de särskilda lektionstillfällena som skolan inrättat för att säkerställa elevinflytande och främja arbetet mot kränkande behandling, inte används för detta ändamål. Rektorn behöver säkerställa att undervisningen ger eleverna möjlighet till inflytande och att undervisningen anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.

Skolan behöver förbättra arbetet med särskilt stöd då tillsynen visat att det finns elever som inte får det särskilda stöd som de har behov av och de stödinsatser som organiseras gemensamt av samtliga Erik Dahlbergsgymnasiets skolenheter räcker inte för att tillgodose skolenhetens behov.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Jönköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 28 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Lärarna ska anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Lärarna ska ge de elever som lätt når kunskapskraven ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till elevers olika behov. Elever som lätt når kunskapskraven ska ges stimulans att nå längre i sin kunskapsutveckling. Av läroplanen framgår att undervisningen ska utformas efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Av intervjuer med elever framkommer att undervisningen i vissa ämnen i huvudsak utgår från läromedlet och att det finns begränsade möjligheter att avvika från detta innehåll för att göra anpassningar efter elevernas behov. Av intervjuer med lärarna och elevhälsan framkommer att undervisningen inte individualiseras i tillräcklig omfattning. Det framkommer vidare att det förekommer diskussioner bland kollegorna om att undervisningen ska anpassas efter elevernas behov, men att det inte genomförs i så hög grad som lärarna bedömer skulle behövas. Lärarna förklarar bland annat svårigheterna med att klasserna är för stora för att kunna möta varje elevs behov. Lärarna uppger också att rektorn betonar vikten av att utforma undervisningen efter elevernas behov, men att problemet fortfarande kvarstår hur detta ska genomföras.

Av intervjuer med lärarna framkommer att undervisningen ibland behöver läggas på nivån att alla elever ska nå betyget E. Eleverna beskriver att undervisningen ofta är lika för alla elever oavsett om man har lätt att nå kunskapsmålen eller inte. Resurstiden är tänkt som en möjlighet för både elever som behöver stöd och för elever som vill ha utmaningar, men både lärare, rektor och elever uppger att resurstiden inte besöks av elever som vill nå längre i sin kunskapsutveckling, i alla fall inte i den utsträckning som det är tänkt. Istället för att undervisningen anpassas efter elevernas förutsättningar och möjligheter att nå längre, sätter lärarna hoppet till resurstiden, medan resurstiden inte används för det ändamålet. Detta leder till att ansvaret för att få extrautmaningar istället åvilar eleverna. Skolenheten måste utforma utbildningen så att eleverna får möjlighet att utvecklas efter sina individuella förutsättningar och så att de samtidigt stimuleras att utveckla sitt tänkande och hela sin förmåga.

Rektorn måste se till att undervisningen vid skolenheten anpassas efter elevernas olika förutsättningar och behov. De elever som lätt når kunskapskraven ska ledas och stimuleras till att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Författning

1 kap 4 § skollagen

3 kap 3 § skollagen

Lgy11 1.1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elevernas inställning klarläggas så långt som möjligt och eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla undervisningen. Enligt läroplanen är det skolans uppgift att arbeta mot målet att varje elev vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former samt att lärarna utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande. Lärarna ska planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

Av intervjun med rektorn framgår att skolans värdegrundsarbete behöver utvecklas, till exempel vad det gäller jämställdhetsfrågor (se vidare bedömningsområde Trygghet och studiero). Ett annat område som behöver utvecklas gäller elevernas inflytande över utbildningen. På Erik Dahlbergsgymnasiet finns en så kallad demokratitid som är inrättad för att just skapa förutsättningar för att eleverna ska utveckla demokratiska förmågor och för att eleverna ska kunna ha inflytande. Demokratitiden har avsatts för att elever som är engagerade i olika råd eller påverkansgrupper ska kunna delta i dessa utan att missa lektionstid. Demokratitiden används dock enligt intervjuer med lärare och elever mest till att klassen träffas och att läraren informerar. Detta innebär att det värdegrundsarbete och de aktiviteter i syfte att öka inflytandet som skolan sett behov av att genomföra inte blir genomfört. Av lärarintervjuerna framgår att man är tveksam till att förlägga demokratitiden på tider som istället skulle kunna användas för undervisning. Det har tidigare funnits en planering för demokratitidens syfte men detta syfte är inte längre så levande och synligt. Rektorn bekräftar bilden av att innehållet för demokratitiden inte utvecklats och följts upp, varför engagemanget för den är något eftersatt.

Av intervjuer med lärarna framkommer att det är svårt att planera undervisningen i vissa ämnen så att eleverna ges möjlighet till inflytande. Det kan till exempel handla om att läraren bedömer att eleverna behöver just den undervisningen som läraren har planerat och att det finns en risk att eleverna inte klarar kunskapskraven i ämnet om inte lärarens planering följs. Det är därför viktigt att lärarna utvecklar arbetet med hur eleverna kan ges möjlighet till inflytande, utan att undervisningen förlorar fokus på det centrala innehållet och

att elevernas möjlighet till inflytande och möjligheter att nå kunskapskraven kan förenas.

Lärarna måste utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande och skolan måste säkerställa att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Författning

1 kap. 4§ första stycket skollagen

1 kap. 10 § skollagen

4 kap. 9 § skollagen

Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden/Lpf 94 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden

Lgy11 2.2 Normer och värden/Lpf 94 2.2 Normer och värden

Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Vid skolan ska genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkningar.

Motivering

Av skollagen framgår att det inom ramen för varje enskild verksamhet ska bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Skolan ska också genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

På Erik Dahlbergsgymnasiet RO 4 finns en plan mot kränkande behandling som motsvarar författningarnas krav. Av denna plan framgår att det förekommer att elever upplever sig kränkta. Av den del i planen som anger vilka åtgärder som planerats framgår att skolenheten kommer att vidta åtgärder genom att behandla frågor om hur man ska bete sig mot varandra under den så kallade demokratitiden. Av intervjuer med lärare och elever framgår att det inte förs samtal om sådant under demokratitiden. Lärarna uppger att de inte fått tillräckliga direktiv om att demokratitiden ska användas till detta. Eleverna framhåller att demokratitiden inte är ett bra forum för detta, eftersom det som

ska behandlas då kan handla om personliga upplevelser som kan vara svåra att ta upp i helklass.

Av elevintervjuerna framgår att det råder god stämning på Erik Dahlbergsgymnasiet, men att vissa program inte har lika högt anseende som andra, vilket eleverna uppger avspeglar sig i lärarnas sätt att uttrycka sig om vissa elevers förutsättningar och kapacitet. I Erik Dahlbergsgymnasiets plan mot kränkande behandling finns en kartläggning av elevernas upplevelser av skolklimatet i form av en enkät. Den visar att det förekommer att elever upplever att de känner sig otrygga bland skolpersonal och det framkommer av dokumentation och vid tillsynsbesöket att elever blir kränkta av lärare. I de åtgärder som skolenheten planerar att vidta finns inga åtgärder för hur personalen ska förhålla sig för att motverka kränkningar. Kartläggningen avspeglar sig, i detta fall, inte i de planerade åtgärderna. Vid intervju med rektorn framkommer att denne vidtagit åtgärder för att eleverna ska uppleva skolmiljön som trygg, men att det kan behövas ytterligare åtgärder för att komma till rätta med föreställningar som inte överensstämmer med läroplanens värdegrund.

Skolan måste vidta åtgärder för att motverka kränkande behandling av elever. I detta ingår att genomföra de åtgärder som skolan identifierat behövs för att förebygga och förhindra kränkningar.

Författning

6 kap. 6-7 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Av skollagen framgår att då en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd som han eller hon behöver. Av gymnasieförordningen framgår att de elever som har behov av studiehundledning på sitt modersmål ska få denna hundledning. Enligt läroplanen är det rektorns ansvar att se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas skiftande behov och förutsättningar samt att utbildningen utformas så att de elever som har behov av särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

På Erik Dahlbergsgymnasiet ges stöd till elever på olika sätt. Eleverna kan få hjälp av specialpedagoger, enskilt stöd av lärarna efter lektionstid, vid särskilt inrättade extralektioner i främst matematik och under den så kallade resurstiden. Syftet med resurstiden är att alla lärare ska finnas tillgängliga för att ge eleverna både extra stöd och stimulans efter behov. Av intervjuer med rektor, lärare och elever framgår att det kan uppstå situationer där elever med behov av stöd och stimulans i flera ämnen måste välja vilket ämne de ska prioritera under resurstiden. Resurstiden är en gemensam lösning som organiseras med de övriga skolenheterna på Erik Dahlbergsgymnasiet. Dock framgår att de olika enheterna har olika stödbehov och därmed även behov av olika system för stöd. Både rektorn och lärarna på skolenheten menar att många av eleverna hade blivit mer hjälpta av extra stödinsatser i form av en anpassad undervisningssituation. Elevhälsan menar att de flesta stödåtgärder som skolan erbjuder är av det slaget att eleverna ska söka upp lärare eller speciallärare och få extra hjälp. Det förekommer att stora grupper har delats med hjälp av speciallärare. Detta då främst när eleverna behövt anpassning i ämnena matematik, engelska och svenska som andraspråk. Skolenheten har organiserat stödet så att det främst ges i de gymnasiegemensamma ämnena och yrkeslärarna menar att det finns många elever som har behov av särskilt stöd och anpassad undervisning även i yrkesämnena, men att skolan såsom stödet är organiserat i dagsläget, har begränsade möjligheter att erbjuda sådant stöd.

Rektorn uppger vidare att det kan finnas elever på gymnasieprogrammen som har behov av studiehandledning på modersmålet, men att skolenheten dock inte utreder detta behovet och inte tillhandahåller studiehandledning på modersmålet för elever på nationella program. Eleverna på introduktionsprogrammet språkinträdning uttrycker önskan att snabbare få läsa gymnasieprogram eller vissa kurser på gymnasial nivå. På språkinträdningen finns det tillgång till handledare på modersmålet och rektorn menar att det finns risk för att eleverna inte når kunskapskraven om de läser gymnasiekurser innan de har tillräckliga kunskaper i svenska eftersom de fortfarande är i behov av handledarnas stöttning. Om skolan ger elever med behov av handledning på modersmålet detta stöd även då de läser nationella program så ökar elevernas möjlighet att nå kunskapskraven även då de har avslutat utbildningen inom språkinträdningen.

Rektorn måste säkerställa att skolenheten ger eleverna det stöd de behöver och har rätt till. Skolenheten måste ge studiehandledning på modersmålet till de elever som har behov av det.

Författning

3 kap. 8§ tredje stycket skollagen

9 kap. 9 § gymnasieförordningen.

Lgy11 2.6 Rektorns ansvar/Lpf94 2.6 Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Av skollagen framgår att rektorn ska leda det pedagogiska arbetet och fatta de beslut som framgår av skolförfattningarna. Av skollagen framgår att rektor ansvarar för att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls.

Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att rektorsområdet bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med kontinuerliga uppföljningar. Av intervjuer med rektorn framgår att denne haft ett system för att följa upp utbildningen, men att denna uppföljning blivit nedprioriterad på grund av att andra arbetsuppgifter tagit överhanden. Rektorn har inte uppmärksammat att det i skolenheten råder en betydande diskrepans mellan betygen på det nationella provet och betygen på de kurser i matematik som eleverna läser i årskurs ett. Diskrepansen mellan kursbetyg och nationellt provbetyg är inte något som ledningsgruppen har diskuterat och i intervjuerna kan heller inte rektorn ge någon underbyggd förklaring till skillnaderna. Lärarna i ämneslaget uppger att de diskuterat resultaten i ämnesgruppen och de uppger att de betraktar det nationella provet som ett prov bland andra och att de informerar sig om elevernas kunskaper på många olika sätt. Skolan har inte tagit reda på orsakerna till den stora diskrepansen och rektorn har således inte heller vidtagit några åtgärder utifrån dessa resultat.

Rektorn måste se till att skolenhetens resultat används för att följa upp och utveckla utbildningen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4,5 §§ skollagen

4 kap. 13 § gymnasieförordningen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Jönköpings kommun en anmärkning.

Omfattning, innehåll och resurstillgång**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Rektor har för det arbetsplatsförlagda lärandet inte fattat beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser.

Motivering

Av skollagen framgår att elever på yrkesprogram ska ha arbetsplatsförlagt lärande (APL). Av gymnasieförordningen framgår att rektor ska fatta beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska arbetsplatsförläggas.

På Erik Dahlbergsgymnasiet RO4 har eleverna på yrkesprogrammen arbetsplatsförlagt lärande i den omfattning och av det slag som författningarna kräver. Av intervjuer med rektorn framgår att denne inte fattat beslut om vilka kurser eller delar av kurser som ska arbetsplatsförläggas. Rektorn har för resterande period av arbetsplatsförlagt lärande fattat erforderliga beslut.

Rektorn måste säkerställa att beslut fattas för vilka kurser eller delar av kurser som förlagts på arbetsplats. Med anledning av att rektorn vidtagit åtgärder och Skolinspektionen inte bedömer att elevernas tillgång till APL har begränsats bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och tilldelar Erik Dahlbergsgymnasiet RO 4 och Jönköpings kommun en anmärkning.

Författning

16 kap. 16 § andra stycket skollagen

4 kap. 12 § gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Viveka Berglund och utredare Åsa Kildén.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Kärrman
Enhetschef

Cecilia Palmqvist
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måloppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).